

ЦЪРКОВЕН ВЕСТНИК

ОРГАН НА БЪЛГАРСКАТА ПРАВОСЛАВНА ЦЪРКВА
ЗА РЕАЛИЗОЗНА И ЦЪРКОВНО-ОБЩЕСТВЕНА ПРОСВЕТА

ВРАЧАНСКИ МИТРОПОЛИТ КАЛИНИК

ЯРЪК ДУХОВЕН СВЕТИЛНИК

В края на днешната тържествено отслужена и благодатно изживана св. Литургия чустваме духовна потребност — ведно с всички гости ариерни, високоблагочестиви отци и възрастни изпъкване от бащи и дъщерни места, свирхотни и благочестивите връщаня на гр. Враца, — възбете, неслият богомолен народ в катедралния храм „Св. Апостоли“ — да отпразнуват молитвената благодарност към Отца на светлите „Ник. 117“, с богослужбените словеса „Слава Тебе, Боже, Благодарство твою во веки веков!“ Синовата на благодарност във небесни „Отца на милосърдната и Бог на всяка утеха“ (? Кор. 1:3) иззира от дълбините на сърцата ни, които са изпълнени с пренаситна празнична радост и са обдарени с богатите дарове на Трезлата Господня.

Средя всеобщия календар на св.

Православна църква днешният ден

— 11 март е отреден за чествуване

посвещено на православния свят

на паметта на св. Софроний патри-

архър Иерусалимски, който през

седмото столетие се прославя в

древната Иерусалимска патриаршия

като голям ревнител за чистотата

на св. Православие срещу ересите

и като плодотворен писател-а-

хамноисец. Видеял неразривно

свързана Поместните Сестри

Православни църкви, автокефал-

ната по каноническо си устрой-

ство Българска православна църк-

ва има исторически жребий да да-

де своя принос за обогатяване на

днешната календарна дата. Става

дума за това, че рознатият Църк-

ва е посетила днешния празничен

ден за равнодностна прослава на

св. светелската памет на Българ-

ския просветител и възрождател св.

Софроний епископ Врачански. Тон-

но преди четвърт век св. Синод на

Българската православна църква

провъзгласи най-новия отечествен

спецс за тържественото определя-

ние: „Името на възмисият е Бо-

жия благодат в светлите наш све-

тец Софроний епископ Врачански

да се впише в месословата на све-

тата Българска православна църк-

ва, а блажената му памет да се

празнува всяка година на 11 март,

когато по всеправославния мес-

сослов се празнува паметта на све-

тлия наш отец Софроний патриарх

Иерусалимски.“

Във яръка с любовноясната личност и многостранното дело на св. Софроний епископ Врачански от едни век пасам с натурна на обирна историята, в която чрез историко-литературния анализ се проследява и светлата дейността му като висш православен клирик, киновоин, просветител, общественик и патриот. От своя страна аз — водач от смирното съзнание и от духовната радост да бъда по всички Божи милост убохен с предимство на св. Софрониевата църковна катедра — ниж жаедам на това събизмно явление да се дочертаят, че св. Софроний епископ Врачански преди всичко е духовен зарърник на богоснасамата Врачанска спарм. Възродител и исторически Врачански край, а най-вече в неговия престолни град Враца ние осегаеме долавяме стъпките на епископ-свещенослужител и проповедник. Неизримо, но реално пред нас се очертава явностъпват път на българския епископ-мъченик, който в своите златно-блеще възникнава цялото многокато страдание на норобеното си българско паство. Така, след като на 17 септември 1794 г. е възведен в епископски сан в Търново, на 18 декември с. г. той се отправя към епископския си център Враца въпреки явната опасност от външните върждани, при „лютий студ и снег“. Тря изтекло е самостоятелството на светителя за неговото пристигане и приемане във Врачанска спархия: „Придоха на епископа моа... И приеха ме християните радостно, и дояха по

церковите във неделни, в празници, и полагах по българскому език. А они християни, като не чуше от другий арххерд таковое по нашему языку поучение, имаха ми като едного философа“. От гук нататък възбуха безкрайната одисея на светец-амичен гонен и проследявал от селище на селище през своето архиерархиско служение въ поробитата ни земя в края на XVIII век. Като пример не се позволюваборно на най-характерното десет дни през януари 1798 г. той се укривя в оварска кобила на Искрския пролом; чрез кобири с. в. бил принуден да прекара 24 дни в пещерата в Черешини скален масив; от гук избягал в манастира Селемея престола, където се укривял две седмици и т. н.

Дълбоко свързан със съдбата на нашето си във Врачанския край, напълно споделял неговата тежка участ през размирните години на османско-турското робство, св. Софроний изцяло се посветил на дело семената на просвещението — и то за пръв път на общодостъпен български език. Българският „Златост“ неуморно наставявал и всежда сред съотечественните си любов към добродетелността. Той ги учи да не трезост, осъждаше пиянството, което по това време се широко поради отчаяние пред робската неволя; Кой човек от пиянство умре, он сам себе душманин и убийца бива... Да багаме, братно, е от това пиянство, почто е то отча на безсрамство и на човека душата умерсва“. Отечествените свети на светителя са насочени към умереност във всичко: „Любезно чадо мо, буди открито ястре и нитие въдержник. Без гладност ястие не яш и без жадност питие не пий, ала и то мало, със умереност, но нужде и по потреба, а не више“. Епископско-възрожденци в своите проповеди утвърждавал — стремеха към възвишението и правни добродетелите трудолюбие, истинство, честност, взаимномощно: „Ако имаш нужда и потребност, ти го спечели със труд. Узеи ди си нищо на заем, отдай го. Шо си общац, изпъди го. Буди на това мужествен, на думата си стой. На бедного помогни, колко си възможен. Кой та е осоробил, притри си в него“. Загрозаването правна за оказване чонит в стрих към старите родителс — една позабравена днес добротел, от която ние толкова голяма нужда нашето общество, нашите семейства: Почитайте и угоджайте на и отча, и на матер яву — и сас дума и сас работа, за да приде от тях ка вас благо-любение. Печто бацишо благоговение и уважение от чада, и молитва, материя от напаст опаваша сия. Затова си должен ти тим със страх, благоговейно да ни послужиш“. (Из Първи и Втори Видиски сборници ст 1802 г.).

Да, заремеяне си пресочна и ние заремеяне више“. Беше отскадил прези две столетия св. Софроний епископ Врачански. Но над поточка на меплното и неподвластното време остават вечните истина на духа, универсалните по характера си нравствени ценности, които благодарение пророкствата на светителя дълбоко са всадили като праротческо правдолюбиво наследство в душността на нашия трудолюбив и свободотлюбив народ.

Ето защо всички ние — жители, гости, поклонници и почитатели на историческия ни град Враца — моляме по предимство духовната правителствена служба на днешното правнество да отпразнува и пълното благоговейно почитание към св. Софроний епископ Врачански. Въспитае това е началото на нашия църковен принос към всенародните обидни тържества, посетени на 250-годишнината от рождението на този ярък духовен светилник на българската многостраждна земя от възрожденската епоха. Именно към такива

Св. Синод изразява ПЪЛНО НЕСЪГЛАСИЕ с постановките и тезите залегнали в обвинителните материали на самозвания Комитет.

Бъжовната упова на Българската Православна Църква ще се обръне към църковния клир и духовните ни чедра - православни християни с призив да не се поддават на лъжливите и измамни думи на лица, които нямат качествата на равнопозителна и изпълнителна власт в структурата на Българската Православна Църква, както и пълномощия за благовестническо евангелиско диакония пред добрия ни народ.

Убедени, че молбата на Св. Синод ще бъде удовлетворена

оставаме с почитание:

Председател на св. Синод

М. М. М.

Патриарх Български
и Митрополит Сербийски

+ Неврокопски митрополит

И. М.

+ Великотърновски митрополит

Сисефан

+ Доростолски и Червенски митрополит

Стефан

+ Старозагорски митрополит

Стефан

+ Ловчански митрополит

Стефан

+ Врачански митрополит

Стефан

+ Сливенски митрополит

Стефан

+ Пловдивски митрополит

Стефан

+ Видински митрополит

Стефан

+ Варненски и Преславски митрополит

Стефан

+ Ахридски митрополит

Стефан

+ Западноевропейски митрополит

Стефан

+ Но-Йоркски митрополит

Стефан

„МОЛИМ ВИ, БРАТЯ, ДА УВАЖАВАТЕ ОНИХ, КОИТО СЕ ТРУДЯТ МЕЖДУ ВАС, КОИТО СА ВАШИ ПРЕДСТОЯТЕЛИ В ГОСПОДА, И КОИТО ВИ НАСТАВЛЯВАТ, И ДА ИМАТЕ КЪМ ТЯХ ПРЕГОЛМА ЛЮБОВ ЗАРАДИ ДЕЛОТО ИМ; ЖИВЕТЕ В МИР ПОМЕЖДУ СИ“ (1 СОЛ. 5:12-13).

† СМОЛЕНСКИ ЕПИСКОП НЕСТОР

ЕСЕ ЗА СВ. СОФРОНИЙ ЕПИСКОП ВРАЧАНСКИ

Неспираният часопис на времето отмери още една кръгла годишнина от богатата история на нашия народ: навършила се 250 години от рождението на големия български възрождател св. Софроний епископ Врачански (1739—1813). Дълбока робска нощ забудала земата ни. Беснеел аграрният над бащините ни отчина — граба, клас, дузина, скверина, потурчал. През XVIII в. вече сме били почти забравени като нация, та някои именити европейски учени, които се занимавали с историята на славянските народи и езици, не знаели нищо за славяно ни минало. Така в 1771 г. представител на антинаучната норманска теория в царска Русия Август Шайерсказе, че „те първа престод до се изселева, шо за народ са били тии стари българии“. А чешкият филолог и историограф Йозеф Добровски — родоначалник на най-новата славистика — считал „българския език за сръбско наречие!“. Само в затъннатите манастири грижлив се пазеле българското писмо и се извършвало славянобългарско богослужение. И ето на фона на петвековния ни двойно робство под агарини и фанатични ярко се открили величавите фигури на светогорския иеромонах преп. Паний Хилендарски и котленца поп Стойко Владетиков — по-късно св. Софроний епископ Врачански. Първият сви своята „История славянобългарская“ хвърля първата искра в ярка за пробуждането на народната свест, а вторият станал ревностен изпълнител на Паниевата българска патристична дейност в просвета на простия народ с програтите негово и писмо.

Родолюбивият котленец направил първия пресин на Паниевата история — това мощно духовно оръжие в борбата срещу всички диктатели на българския народ и език. Като свещеник, а после като архиепископ на Врачанската епархия, той живял в бурни, неспокойни години. В Северо-западна България си седалише Видин върхулав известният еничарски независим паша Осман Названтоглу, а в Източна България буюшували кърджалиите. Постепенно притиснатият от народните душмани, той по чудо няколко пъти побегнал смъртта си. Вярски трудоместе, с риск на живота си продажда вал да обикаля села и градове, да служи по църкви и манастири, да проповидае и учи на звучния свещен български език, да пробужда на националното съзнание у смяротниците си. Котел, Света Гора Атонска, Карнобат, Барабунар, Арбанаси, Враца, Плевен. Черепишкия манастир, Визия и др. места са ярки показатели за апостолския поход на народния бунтуел. Много години преди Йеропант Игнатий — Васил Левски, в той имаа свои превъзляения; пезвизж; за да избегне османската обсада на Враца, злявил гла вата си с чалма, злянал юна си и викрено минал през градските порте, аруч път. Благославния заветниците на престолния си град, излязла на предните бийни позиции и смяротница срещу шай ките на Названтоглу; в Плевен, за да се спаси от кърджалиите,

сложил влязлил калпак на главата си; на едно място пък се представил за ледар, на друго — за писар под името Стоян, и пр. „Не блага дъвога, че съм сторил някакво зло, но името ми голямо — валакка! Ако ме хванат пашите, не можах да се освобода срещу десет кесии, а у себе си сто гроша нимах!“ — пише епископ Софроний.

След безкрайния низ от ужаси и патила, сломен телесно, епископ Софроний се принудил да напусне днешната на озлобостената си епископия и се установил в Букурещ, където се отдал на своята любима книжовна дейност. От неговите трудове: Житие и страдания грешного Софрония, Кириакодромон (Неселинк), Гестрон политиков и др. най-много ни донада първият. Учениите славяни да разглеждат тази негова автобиография не само като литературно произведение, но и като исторически извор за страданията и геноцида, на които е било подлагано българското население от цетвековния поробител.

Врачанският свещител се зявил и като русофил. Както ни е известно от историята, с Кючук Айварджийския мир от 1774 г. Русия добила право да покровителствува поробените християнски народи на Балканския полуостров. През 1810 г. епископ Софроний излязтил възбудено към българския народ с отеческа мисъл да годреди Пъзданното руско християнско войнство в Руско-турската война през 1806—1812 г., понеже то извадо за ни свои избви от турското варварско мучителство след четиристотин години!

Св. Синод на Българката православна църква, като взе под внимание големите заслуги на епископ Софроний Врачански по оказване на българщината — на вара, род и чест български — на 31 декември 1864 г. единично и тържествено го канонизира за български светец. По той начин св. ролна Църква по достойнство го причисля към гоима на родните светци-просветители св. Кирия и Мстодий св. Климент Овряски, св. Евтимий, патриарх Търновски, преп. Паний Хилендарски, и др. и отреди блажената му памет да се празнича богослужебно всяка година на 11 март.

В слопта: „Ола поместе, на епископ Софроний Врачански“ неговия съвременник Димитър Попски, трененик от букурещката българска колония, межда уругите, казва:

„Имя твоє заречеило и будете търпели во веки веков!
Богоявие Тебе всеки паде — на небеси уже готови!“

Истината, името на св. Софроний епископ Врачански гърми, ехти и ще се носи през вековете докато свят съествува, обясно със славата на безсмъртието!

СВЯТИТЕЛЮ ОТЕЦ СОФРОНИЕ, МОЛИ БОГА О НАС!

† ВЕЛИКИ ЕПИСКОП ГАЛАКТИОН

СЛОВО

за блаженопочиналите предстатели на светата ни Църква —

Българския патриарх Кирил и Българския екзарх Стефан

Братя „помнете, вашите наставници, които са ни проповядвали Словото Божие, и като имате пред си от свиряне на техния живот, подражайте на вярата им“ (Евр. 13:7).

Изминаха осемнаесет години от деня, в който се пресели във вечността именитият труженник приснопаметният Български патриарх Кирил и трисесте и две години от кончината на блаженпопочиналия екзарх Стефан. По той случай св. ни чедоловима майка, ролята Православна църква, ни прикани днес тук — в южнобългарската старовиния — Българската св. община, където се поковат заешките останки на блаженпопочиналите и приснопаметни първо-святители. С дълбока сажка любов и признателност, да възнесем гурени молитви към Вселенската Бога за блажен покой и вечен мир за душите на българските първогерои. С любов и признателност възвийм той молитвен акт, защото в новата ни църковна история те са неразривно свързани с идеалите на юнките на първоковно-народния ни дух.

Блаженпопочиналите първогерои, след като завършват успешно богословските си науки у нас и в чужбина, драгоценно поемат пътя на христоско съботайно служение Църкви и Отечеству на колазу

С уворит труд, доспели за повече знания, просвета и култура те преодолели всички трудности и постигат задачите, които си поставя техният любознателен и научноисследователски дух. Условили няколко чужди етни: руски, немски, френски, английски и сръбски, призовавали английски уч и широка общителност, те навсякъде проявяват впечателение на кестранно образовани църковници и богослови и с достойнство представят българското име, там където си. Целъта и с извършана да вършат църковно-инкуменско и обществено-мировно служение — у нас и в чужбина.

Техние положителни качества и очевидни дарби едно след друго ни отреджат все по-високи и по-отговорни длъжности в иерархията на Българската православна църква, достигащи до най-отговорно съзнание като предстатели на св. ни Църква. При изпълнението си на престола като първосветители след св. патриарх Евтимий Търновски на 10 май 1953 г. новонабраният тогавашен Български патриарх Кирия възрча знаменитите обети: „Със страх Божий, аз, съвременно в съзнание на своите немощи, възлязла на славния български патриаршески престол, молей ки усърдно Вселенската Бога да осуготи Своите милости към мене, за да Му служа според словото Божие, според боговдохновенния глас на св. Църква. Според заветите на българското патриаршество и на цялата ни дългоковно-народна история за слава на Неговото свето име и за доблечо на нашия любими народ и на съвълта ни Родина — Новамата Република България!“

Тези думи на даден чрез Бога и народа свещен обет бяха из-

пълнен с чест и достойнство от блаженопочившия просветител България патриарх Кирил. Скоро те бяха последвани от дела, с които дадените му от Бога таланти бяха разкрили и разработили в широта и дълбочина, във вяроветта и дълбочина, и обилните плодове от тях дадоха „много стокатери“ и със бдаат за идните поколения духовен стимул за осъвременяване на пратическата православна вяра и упованиемъ с Бога за благословени трудове.

А как се пренесна от Св. Синод на България православна вяра дейността на блаженопочившия и приснопамятен български екарх Стефан, се вижда от писмото-приветствие, което му е изписано по случай двадесет и пет годишнината от неговото архипастирско служение, чествувано на 30 март 1947 година. В това синодално приветствие между другото четем следното:

„Божията милост бляговоли да озаменива дните на Вашето светителстване като екарх български с някои радости за сестрата ни Църква съвбита. Вие трябва да се считате щастлив, че като екарх имате възможност да се погмурите за вангането на сестрата. Макар и несправедливо наложено на българския православно народ, ти тежеше на душите на всички будни православни християни и търпеше своето разрешение. С благосклонното съдействието на братската ния Русь православна църква и благогарение на съдействието на държавната власт, от една страна и на благо-разположенето на Цариградската Патриаршия, от друга, постигна се с Божия помощ да бъде довършена една божия проба, която много щастливо ликвидирала доведе до умиротворение на двете православни сестри вяри.“

Като екарх български Вие закрихте връзките с Руската православна църква и другите Православни църкви. Посещението на видни руски духовници в България и особено посещението на Него Светейшия Всероссийския патриарх Алексий, станало по случай отпразнуването на хилядогодишнината от свещената кончина на преподобния наш отец св. Иан Рилски Чудотворец, допринесе гвърде много да се закрят връзките на обич между българската и Руската православни църкви, между руския и български братски славянски народи. А Вашето отиане в Свѣтска Русь... доказва евангелистичност на тази обич и откри пътя за свободното и взаимно благо общение заимпрев.“

Те — блаженопочившият и приснопамятния патриарх Кирил и екарх Стефан — в братско единство с Освещения събор на св. ни Църква, св. Синод, планомерно се трудилах за всецрковния възход на св. ни Църква. При чървянт през 1945 г. бе ванганато достопочиваната схизма от 1872 г., като с това се проправя пътят за възстановяване на патриаршеското достойнство на родната ни Църква.

ИЗОБРАЗИ НА СВАГОСТ

СВ. ГРИГОРИЙ ПАЛАМА

На вратата Панагия от Великия пост св. Църква чествува паметта на св. Григорий Палама.

Синагограф за велик дива следните сведения за този велик отец на Църквата:

Той е роден в 1296 г. в Константинопол. Прозвънчал от знатно и просветено семейство. Останал отрано сирак по баща. Грънчал за възпитанието и обучението му вела институтната му майка. Дванадесетгодишен той приел монашеството в Св. Гора, заедно с двамата си братя. Майка му с двете му сестри също приели монашеството. В Атонските школи той допльнито двогорното си образование и сам печелил много същението по богословие, естествознание, астория и аскетика. Духовен наставник му бил старец Неофит, който го вляк в тайните на духовния живот. След смъртта на стареца той се посветил в алаарта на св. Атанасий, където влякъл двете сестри в светски аскетически живот. Войдей благодатен живот, той се проболял с откровение: Божие и полудил от Бога дар на издължение. Възбелял в септенически сан, извървявайки се с Ихариата, той довел до върхаите до умилнителни създания. Съвременниците му се удивлявали на добродетелната му вяроветта, наричали го богосион.

Св. Григорий бил старец изобичан от ерета на Варлаам и Акилина по въпроса за таворската светлина.

Варлаам (1290—1350 г.) е Калабрийски монах от Южна Италия — добър образован и извиван отлично древогръблата философия. Той е роден в Св. Гора и в Варлаам изобичал твоя враждата помежду им в Св. Гора, но не само във по-нататък. Скоро Варлаам започнал да уприва св. Григорий за неискитите му разбирания. Между двамата избухнал естр спор, който скоро налякъл новия предсмет на Св. Гора.

Варлаам разпространявал ученето на Пьер Абеляр (1079—1142 г.) френски философ (богослов) за това, че всшнстата е тогава истина, когато тя пълно се догаже от разума. Към него приешо в въздвоизпителското учение на Тома Аквинат (1225—1274 г.) за това, че Бог е единна всшнстост и че всшнстата и действията в нея не се различават. Естество и друго учение на Западе се различавало под влияние на аргумента рационализма.

За таворската светлина Варлаамът учиел, че тя е нещо материално, сътворено, зряко определено място в пространството, което въздуха, който е вятър. Такава са и другите действия Божии, докато зрякото на св. Дух — дух на премисрост, на разум и вяроветта. Св. Стефан разобличил неискитите ариански възгледи Варлаамови по разобличаване възроветничествата и правствени устои на Църквата.

на, на което Божию промисъл въздигнал след това приснопамятния патриарх Кирил. Ведно със Св. Синод те работиха без отах ден и нощ, две авлякъл стъп на очите си и дръма на веждите си“ (ПС. 1314), докато се постигне пълното признание на патриаршеското достойнство на Българията православна църква от целия Православен свят и съвременно с това високо мащабна нейния авторитет пред есна християнски и нехристиянски мир.

Плодосионна сила те долуваха от Кингата на Живота — словото Божие — св. Библия. Не се авляваха и от мъдростта на светската философия и историческа наука. Просветителското съзнание за съвършенство обаче те черпех от светостическия кодекс на духовно-напретския обич и живот, наречен „Добротолюбие“ на св. Отци и учители на св. Православна църква.

Блаженопочившият и приснопамятния патриарх Кирил и екарх Стефан И е прво зрякъл място сред първите реални и достижими първопробери в Българията православна църква. И колкото историческото време ни отдалечава от дните на земния им живот и кончината им, толкова повече духовно-напретския им лик става по-светъл и по-неизгнестък. Пред взора на българската църковно и обществено високо се издигат сияйните образи на тези достойни наши първопробери като ревнители на вярата и благочестието, като пазители на св. Православие, строители и уредници на винограда Господен, родолюбци и миротворци, жертвени труженици за блягата на роля и Родина — дело, за което Освещения събор на св. Рилски църква, Св. Синод, начело с неизразствующия и неосветеността на Благословения и Предсметния Патриарх Максим, с големо усърдие, мъдрост и такт продължават да ават своя значителен дял.

Прочее, братя и сестри,

Нека с молитвено преклонение отдадем синовиа почит на тези заслужава за Църква и Отечество, усърдни строители в църковно-народно дело — предсметели на родната св. Църква. Да прославим дествията на тяхната неуморна вяроветта и светла мисъл и богитите им дарования на усение, такт и мъдрост, с които достойно служила Богу и народу да им поощряваме, за да изльнчим както подобава и вие дъла си по мере сил ками Църквата и Отечество.

Когато водач няколко минути ще чует възгласа: „Вечная памет!“ за блаженопочившият и приснопамятния първопробер патриарх Кирил и екарх Стефан, да слеем сърцата си в моление към Всемилостивия Господ Бог да покрпе паметта ни с небесна слава и да осени с бляжен мир и речен покой душите им в небесната Си Църква.

Св. Григорий и другите велики Атонски синодальници учели и доказвали чрез самия живот, че не по пътя на философияте разсъждения, но постоянното отиване на душата, пълното бляжение в чувства и лонисли, неспростано упражняване в молитва и добри дела, човек може да достигне озарение сищие, но не може да види Божията всшнстост, а само действията Божии (епитропята). Това видя приговление на Божията всшнстост обикновено се открива на безмислениците в образа на светлина, която може да авлякъл с всшнстосте си от. Тази светлина авлякъл Моисей в Илия при Преображението Господне (Мат. 17:1—9; ср. Иис. 34:29, 30, 35), св. Ангийни Велики (251—356), както и всички други боговидци — облякъл на Божие тежество.

Тази Божията творска светлина е несъздадена, както и Самият Бог. Тя няма отношение към действията Божии, благодатна и правствена, която пропов. Исайя назовава дух на премисрост и разум, дух на свет и върот, дух на знание и благочестие (Ис. 11:2). Мистично учение, непотисливо за ума, по необходимо за блягостеност. Св. Григорий зашнщавал това учение и станал паметен изразител на това чисто съзернателно духовно направление, додържаване и упривлявано от нещата, без да заливта в една или друга посока. Мислителя неговия последователител наислал същението до теча въпроси.

Сърцата на забвлякълите възгледа на св. Григорий и неговите последователи-мислители от Атон, Варлаам отнесъл писмено обвинение до Константинополския патриарх Йоан Калекас (1334—1347 г.).

Последният свикнал събор (1341 г.) в църквата „Св. София“, на който св. Григорий в прдсметството на съборните стари изобичал умело забвлякълосте на Варлаам. Последният бил осъден и извлякъл да се отдалечи в Италия, оставяйки след себе си авлякълосте на спротивно учение, поддръжано от някои Акинини. В Константинополският събор нов събор срещу Акинина, на който св. Григорий отново изобичал забвлякълосте на Варлаам и неговите последователи, като зашнщали достойно ученето за Божественията таворска светлина.

Св. Григорий си съветил име на голми богослов и защитник на православната вяра. В 1347 г. бил избран за Солунски архиепископ. Поизнал на 68 годишна възраст на 14. XII 1359 година. Осем години след блягания му кончина, той бил канонизиран за състен от Константинополския патриарх Флахий, който е и съставявал за самията му. 3 мей св. Григорий се възвлякъл като „блягостна вяроветта, омеквателна уста на благодатта, честното съзернателно учение, непотисливо от нещата, велико учение на вяроветта на св. Св. Синод“. Голми възгласи: 1) „Свети наставник и члнст“ (2 Св. Писна на Господя възгласи); 2) „прповедник на блягостената светлина... велико учение на монислудуещите“ (3 Св. Писна на Господя възгласи); 4) „Свети отец, пастир добрий и ученик на архиепископа Христа“ (Слава на Господя възгласи); 5) „Свети“.

В светителите на дела той е прославен така: „Равдай се, до“

ваго на обичае, става на боголюбовие, явява се безмисленост, докато на прекарването, връща на умелците, галбича на словоот Радвай се, органе на дивотост, връща претез на боголюбивостта и широтите на творението: идеалът Радвай се, христе на духа! Радвай се, отче, побди, азис на от умелци, оне дивотост!

Св. Григорий биде представител на нещата, които основател на Бахаичката и биде св. Григорий Синатл (1278-1347 г.) Св. Гр. Палама биде негов теоретик и апологет.

В какво състояние се състои учението на испастите, което св. Григорий тъй ревностно гонително?

Обичаване се Бога и съпътства на религиозния живот. То се осъществява чрез последователни стеници:

- 1. "Правосие" — връщане на духовно-правствена дейност;
- 2. "Теория" — духовно съвършване;
- 3. "Екстаза" — духовен вънторг.

Правосието е упражняване на волята във въздържането от дяволски насади. В пост, бодрстване, молитва, смирение, сърдечно съвършване, физически труд, любва, послушание и търпение — целта е да се възвратят духовните страсти, за да могат човек изречено да се очисти, тя по-лесно да съвършва Божествените неща.

Теорията се състои в духовно самовъзбавяне, в разсъждаване на мисълта и "духна" молитва, провеждана в вяло изчакане, което довежда до безстрашие, боголюбовие и постигане на Божествените тайни, до които човек по някога път не може да достигне.

Екстазата е върхът на точка на религиозния живот. Чрез него се достига славолюбно въздействие на Св. Дух. Божествено озарение, съвършено и особено чувство на блажената радост и благодатен мир, същия вънторг, сърдечен полет към Божествените вънторг, възвие в общение с Бога (вж. Синаксар, Празнични четива Троица и Пентекоста, Излез и преработил Макариополски епископ Лр. Николов, София, 1977, с. 23-24).

Св. Григорий Палама любва широка популярност още във всички български страни. В ИЕРМ в София (Б. Попев, Опис на ръкописите и старопечатаните книги на народната библиотека в София, София, 1910, № 311 (182) и библиотеката на БАН (ръкопис № 82 и 83) за запазените няколко негови произведения в среднобългарска рязича (препечатан извод) от втората половина на XIV век. Тези произведения са:

- 1. Слово в три четири действията за това, че Дух Свети изхожда от Божия Отец;
  - 2. Слово второ за възрождението на Св. Дух и за латинците, които говорят с други думи за Него;
  - 3. (Слово трето) Ироча учението на Варлаам и Акиндано;
  - 4. Изповядване на православната вяра.
- За цяла радост тези слово са вече преведени на новобългарски език и са особено религиозно-философско четиво (вж. Григорий Палама, Слова. Превод от среднобългарски на новобългарски език, София, 1987, с. Философ на мисъл, 1982, кн. 11, с. 68-80; 1984, кн. 2, с. 79-82).

Св. Църква прославя св. Гр. Палама — този велик мъж на благочестие се явява дъхавия трошар. Съветилане на православното тържествено и учение на Църквата, украся на монасите, теоритични борби на бископите, Григорие чюдотворец, солунския иконола, проповядане на благоватта, моли се винаги да се сияят дъшите ни" (л. 8).

Док. к. б. Иван ДЕНЕВ

СВЕТИЯТ КЪРЪСТ

ЗНАК НА НАШАТА ВЯРА, НАДЕЖДА И ЛЮБОВ

Врехето на Великия пост се преполовя. Св. Църква познава трудността, с която е съвършено истинският войн на великия терен чед. Тя знае, че оневоето слово са слабо съзнание, полюбивост и неспособност за четири години съзнание. Ние се радваме се вслушване в мълчания връща на св. Църква за пост и молитва и с вънторг и въодушевление започване духовните подвизи на въздържането, самознижението и разкашването. Но-чот пламенен ситуианция на дърмата и вънторг стремително на волята ни за нов живот поновно бързо отслабва. Уроцият телесен и духовен режим на Великия пост бързо ни изморява, таяло отпада, калите се напукват, желанието за бързо със страстите чедие и шие, както в ли отговори, шие готови да поседат стария, лек и отчаян път на дърмата немара и абсуржене към детото на своето спасение.

В този критичен за нашата духовна възможа момент св. Църква ни се притиска на помен, Тя прещедно и наредела на днешния ден — в средата на Великия пост — да се изнася в храма св. Кръст, та всички умали в отрудени неини чедя да му се поклонят и мочерват моли сили за настъпна и тървара бързо по трупани, но спастелен път за духовното съвършаносте. Това ти връща, защото за целия християнски свят кръстът Христов е знамение на победата над греха, смъртта и дявола; знамено слава християнската смърт и възкресение на Спасителя, кръстът за всички ни е отключилният знак на вялата вяра, номен знак за вямата, възкресение и омаменение, на мениа любва.

Историята на човешеството не знавава друга тъй отчаяна и

напълно безкрайна вяра, като тя; вяма е станава с кръста. В древните епископски пренести кръстът е бил знак на най-големия мочер, на най-доброто бресте. Но кръст са разпознали разбунителите и претворителите! А също и оне, които са, с този знак и учениците в безмислие, след като Христов бил разпознат на него? Кръстът се превърна в знаме на победата, на най-възвисята борба за духовната обнова на света. Кръстният знак победи египетския Рам, сриня омавите за епо-божествено в вънторг поруганите капища на египетския свят изгнани нечестивци храмове на единия истинен бог. Св. Кръст знае края величествен храмове. С кръстния знак ние започваме всяка мочина, всеки нов ден, всяко важно дело, всяко тежка бресте, който бресторг кръста, да може да се чува християнски знаменитост, да бресте и най-големия отключилният знак на нашата вяра. Разпознат на християнството, е в това, че св. Кръст не е само отключилният брест на нашата вяра, но и победно знамение на нашата надежда. Като такъв той има свои предобно омае в Стария Завет. Когато израилтяните ведях в пустинята акридоната против Бога, а Неговия избраник Мойсей, Бог ни изпратил отворен дън от чедо ухаване мнозина измрела, Наказанието бресте истинскиа своета чед. Народът съзнава вямата си, разпалва се и залопкал да се моли за милост и пощада. Тогава Бог капа на Мойсей: "Направо си медела змия и в очите на израилтяните знамие, и (кога уташе вямото змия) ухапанити цом я погледа, шие омае живи" (Числ. 21:8). Сам Господ Иисус Христос посочи медела змия в пустинята като предобра на Своята кръстна смърт. "Както Мойсей изгнани змията в пустинята, тъй трябва да се изгнани Сия Човеческия, та всякой, който върва в Него да не погине, но да има живот вечен." (Йован 3:14-15).

Също така съзнава вямата израилтяните за боголюбивостта и усърдностиване на търпението се възбунтува срещу Твореца си. Тогава грехът възле в света с неговите уласни съпътници: смъртта, болестите, бедите и нечестивостта. Човекът разстрих напълно своя земен живот. Дверите на вечността се заключиха за Адам и неговото потомство. Но по волята Божия милост към грешника Рам, Божият Син побде на чедата, "спри Себе Си, бидеки послушен, дори до смърт, и то смърт кръстна" (1 Кор. 15:20). Затова ние смеде и дървоето мочие на гласане на св. Кръст, като на наш победен знак и дивотелна вяма със св. знастост Палама за чедите: "Де ти е смърте, мило? Де ти е аде, победата?" (1 Кор. 15:55).

За някои от нас някога един час, когато самоотия и дълбока безмисленост напаят дърмата, когато всяка земава красота чедие, когато шема чувствително респеле, когато всички думи на този свят си празни и безполезни, защото ясно доамаме човешката слабост и безпомощност във всички наши чедове. Тогава ни се притиска на помощо върват в ни дава в ръка един знак на надежда: Кръст Христов! Ни един час шепти в душите ни прт борбата със смъртта: "С това ние победим!"

Но най-дълбока и чед-тежело от тайната на св. Кръст бресте пропуснат — основнит чот в акорда бил дивисал — ако към всичко, казано до-нос не добавим, че св. Кръст е и пламенен знак на нашата любва. Да, ако искате да научите шо е любва, идее на Голгота. Онова, което владяме там е горчива действителност. Един победен нам Човек, възвисян до смърт, потнал в бърви виси притогден на кръста. Е едно слово дърта до ушите ни. То не се откъсна от отвореното и варпанено сърце на една майка, не е благодарствен възглас на помилвана грешница или тървара изнова на любим човек. Това слово се вънторга от гърдите на един хладно отсъждава ривски войн: "Наистина, Божи Син е бил той човек" (Мат. 27:54).

Божият Син на кръста! Какво странно тайнство! Син Божий и кръст — не са ли това несъмнително противнооложност? — Отговор на този въпрос ни дава Сам разпнатият Син Божий. "Бог твою обина света, се омаде Своя Единороден Син, та всякой, който върва в Него, да не погине, а да има живот вечен" (Йован 3:16). Бескряно великата и онеисказна Божия любва към човека похервава Единородния Син Си на поругание, мъки и смърт, за да сияят дървоестиване в очите на Бога човешка душа.

Какво отуху трябваме да намери там любва в душите на хората? Каква дълбока благодарност трябваме да прелета от сърцата ни? Това би било най-голямата утеха за Спасителя в горчивината на Неговите страдания.

А какво виждаме вямотост? Особно гоголоския кръст се таяне: първоосветеност и фарисей и отън гирн в очите ни, но това не е вямотост, а полюбивост, смирение, омае, възкресение. Вънторгвателна вяма е замърсална, на изгнани ни. Худни думи изречат устага ни. Това е утехата, която съзира около Своя кръст сведеният нолда на Спасителя.

Загрозенат от великата Голготска Драма, чийто грандиозен смелост е вялата победа над злоба, смъртта и дявола, претворилост е благодарност към Сия. Който трябваме да бъде издигнат, та всеки, който върва в Него да не погине, но да има живот вечен и омае чедие, шие готови да поседат стария, лек и отчаян път на дърмата немара и абсуржене към детото на своето спасение.

Нека Кръсту Христову бъде средоточие на православния живот, съединително звено в рапните молитви. Нека към този символ на нашата вяра се отранват очите ни. Със св. Кръст в ръка да се борим със злото в света. Със св. Кръст, който е възкресение и живот! Със св. Кръст, който е смърт, да не изпадаме в безмисленост и чедрия от него само за по-нататъшно достойно полюбиване по трупани, но следват път на нашето спасение.

Проф. д-р Ив. ГРОЗЕВ

